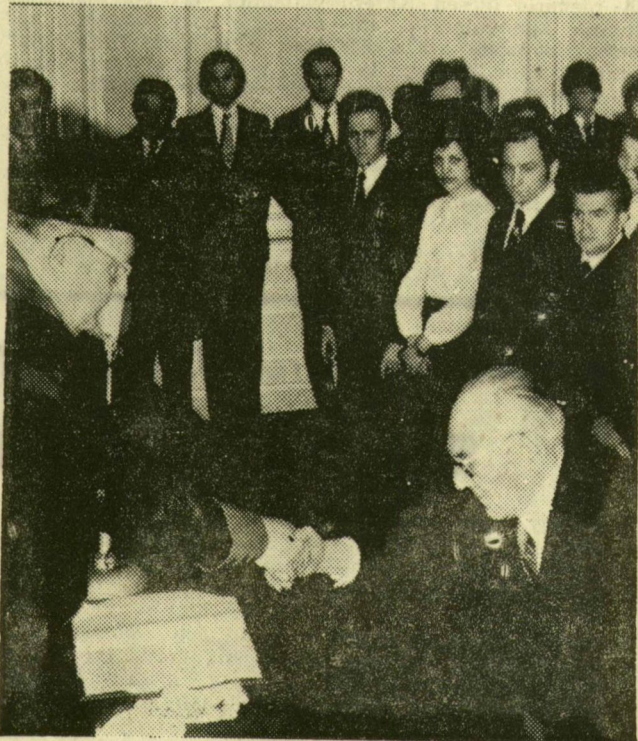

**A tudományegyetem új díszdoktora:
dr. Alexits György akadémikus**

Doktoravató ünnepi tanácsulések a JATE-n

Díszdoktoravató ünnepi tanácsulést tartottak tegnap, szombaton délben a József Attila Tudományegyetem központi épületének aulájában. Az ünnepség résztvevőit dr. Antalffy György rektor köszöntötte. Üdvözölte dr. Alexits György akadémikust, az MTA matematikai kutatóintézetének tudományos tanácsadóját, az itthon és nemzetközileg elismert tudóst, akit kiemelkedő tudományos eredményei, valamint a szegedi tudományegyetem Bolyai Intézetével, annak professzoraival és oktatóival kialakult eredményes munkakapcsolata elismerésül a természettudományok díszdoktorává avattak az ünnepségen.

AcS S. Sándor felvétel

Dr. Alexits György átveszi díszdoktori diplomáját

Dr. Alexits György a mai magyar matematikus közt az egyik vezető, egyénisége. A felszabadulás után több éven át országos jelentőségű tudománypolitikai és tudomány-szervezési feladatokat látott el. (1947—1948-ig közoktatásügyi államtitkár volt, 1948—1949-ig a tudományos tanács főtitkára, 1949—1950-ig pedig a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára.) Ezek mellett nagyon jelentős tudományos tevékenysége. Egyetemi tanulmányainak befejeztével, 1924-ben avatták doktornak, disszertációját a Laplace-féle differenciálegyenletekkel kapcsolatos kérdésekről írta. A 40-es évektől kutatási területe az approximációelmélet, az általános ortogonális sorok, a Fourier és az ortogonális polinomsorok. Az utóbbi évtizedekben jelentős eredményeket ért el az általa bevezetett multiplikatív függvényrendszerekkel kapcsolatban. Ma egyike a nemzetközileg legismertebb matematikusoknak, aki elsősorban a konstruktív függvénytan terén világviszonylatban is a vezető tudósok közé tartozik. Számos alkalommal volt vendégprofesszor különböző külföldi egyetemeken. Tudományos eredményei mellett különösen kiemelkedő a fiatalabb matematikus kutatógárda neveléséről kifejtett munkája. Közvetlen egyénisége, ötletgazdasága, széles látóköre, tudomány iránti lelkesedése hozzájárult ahhoz, hogy számos iskola alakult ki körülötte. Jórészt neki köszönhető, hogy a konstruktív függvénytan vizsgálatának Magyarországon, fev a szegedi tudomány-

egyetemen is, igen széles bázisa van. Az utóbbi években számos eredményre vezetett jó kapcsolat alakul ki dr. Alexits György és a Bolyai Intézet konstruktív függvénytan foglalkozó oktatói között.

A díszdoktoravató ünnepségen dr. Tandori Károly, a természettudományi kar dékánja ismertette és méltatta dr. Alexits György tudományos munkásságát, a kinek ezután dr. Antalffy György rektor a „honoris causa doktorrá fogadom” szavak kíséretében átadta a díszdoktori diplomát. A szegedi tudományegyetem ünnepeken felavatott díszdoktora ezután

megtartotta bemutató előadását.

Ugyancsak tegnap doktoravató ünnepségeket is rendeztek az aulában. A bölcsész- és a természettudományi kar hallgatóit a díszdoktoravató ünnepség keretében dr. Antalffy György rektor, dr. Csukás Istvánnak, a bölcsészkar dékánjának, illetve dr. Tandori Károlynak, a természettudományi kar dékánjának társaságában avatták doktorokká. Az aulában rendezett, délelőtti ünnepségen pedig dr. Antalffy György összesen 30 jogász-hallgatót avatott doktorrá.

Kovászüzem épül

A Zala megyei Tejipari Vállalat zalaegerszegi központi telephelyén tető alá került a vállalat legújabb üzemszarnoka, az úgynevezett citopán üzem. Az új csarnokban megkezdtek a gépek és technológiai berendezések szerelését. Az üzem még az első félévben megkezdheti a termelést, s idén 85, jövőre pedig már 240 vagon citopánt, magya-

mul: porított kovászt állít elő a sütőipar számára. Egykor nagyanyaink, de sok faluban napjainkban is kenyérszűrtől féltették a kenyeret. A kovászos kenyér nem egy napra sül, a parasztszervezetek legalább négyet sült egyszerre a 3—4 kilós kenyérből, amely két hétig is ízeslet marad, nem szárad ki és nem romlik meg.

ges ár- és kamatfeltételek felé haladjunk. Ez is része volt a jövedelmezőségi táblázatnak, és az önálló — felelős — vállalati döntések befolyásolásának. A fejlesztésekre a közép- és hosszulejáratú hitelek általában 8—9, a kedvezményes hitelek pedig 6 százalékos kamatra nyújtjuk. Közismert, hogy a mezőgazdaságban a kedvezményes 6 százalékos kamat az általános. A rövidlejáratú hitelek kamata általában 9 százalék. Az iparban azonban 90 napi igénybevétel meghaladó hitelek esetén ún. kamatlepcsőt alkalmazunk, és olykor még tizenkét százalékos kamatot is kérünk.

Nem állítom, hogy ezek a kamatlábak a mezőgazdaság átlagos jövedelmezőségének mai körülményei között alacsonyok, de meggyőződésem, hogy ebbe a jövedelmezőségbe nem helyes belenyugodni. Az egyes beruházások megvalósításában a hitel részaránya általában csak 15—20 százalékos, tehát a „magas” kamat a bekerülési értéknek csak erre a részére jöhet számításba, de az egész terhel. A 15—20 százalékos hitellel ugyanis — ha jól fektetjük be — növelni lehet az ezéss befektetés hasznát. A vállalatoknak általában módjuk van arra is, hogy egyszer az egyik, máskor a másik ágazat tiszta jövedelmét használják fel az éppen legfontosabb beruházás céljaira. Ez az önálló vállalati gazdálkodás egyik velejárója, tudománya, éppen úgy, mint a kamatfeltételek és az összes pénzügyi feltételek mérlegelése a vállalat döntéseinél. Az alacsony kamat nem ösztönözne megfontolt döntésekre, és a saját források mozgósítására.

— A kamatlábak emelése mellett annak idején azért döntöttünk, hogy az egysé-

ges ár- és kamatfeltételek felé haladjunk. Ez is része volt a jövedelmezőségi táblázatnak, és az önálló — felelős — vállalati döntések befolyásolásának. A fejlesztésekre a közép- és hosszulejáratú hitelek általában 8—9, a kedvezményes hitelek pedig 6 százalékos kamatra nyújtjuk. Közismert, hogy a mezőgazdaságban a kedvezményes 6 százalékos kamat az általános. A rövidlejáratú hitelek kamata általában 9 százalék. Az iparban azonban 90 napi igénybevétel meghaladó hitelek esetén ún. kamatlepcsőt alkalmazunk, és olykor még tizenkét százalékos kamatot is kérünk.

Nem állítom, hogy ezek a kamatlábak a mezőgazdaság átlagos jövedelmezőségének mai körülményei között alacsonyok, de meggyőződésem, hogy ebbe a jövedelmezőségbe nem helyes belenyugodni. Az egyes beruházások megvalósításában a hitel részaránya általában csak 15—20 százalékos, tehát a „magas” kamat a bekerülési értéknek csak erre a részére jöhet számításba, de az egész terhel. A 15—20 százalékos hitellel ugyanis — ha jól fektetjük be — növelni lehet az ezéss befektetés hasznát. A vállalatoknak általában módjuk van arra is, hogy egyszer az egyik, máskor a másik ágazat tiszta jövedelmét használják fel az éppen legfontosabb beruházás céljaira. Ez az önálló vállalati gazdálkodás egyik velejárója, tudománya, éppen úgy, mint a kamatfeltételek és az összes pénzügyi feltételek mérlegelése a vállalat döntéseinél. Az alacsony kamat nem ösztönözne megfontolt döntésekre, és a saját források mozgósítására.

A mundér hecsülete

Sokan úgy tesznek, úgy élnek, mintha örökké csodatükörbe bámulnának. Az pedig a világot egész másképp vetíti vissza, más fazonú ad a dolgoknak, mint ahogy a valóságban látszik. Csak ebből a tükörből tájékozódunk. Így még azt sem veszük tudomásul, ha bámészkodás közben elbotlanak. Gyakran figyelmeztetni kell őket még erre is. De e jelenség természetrajza olyan kirándulásokra csábít, amely más forráshoz is odavezet.

Ez a tünet összefügg a hiúsággal, és legfőképpen egyesek, a kis csoportok érdekeivel. Ami a példázatokot illeti, tanúságtételből van elegendő. Nem tudom, a lelkiismeret hullámhosszának mekkora a kiterjedése, de néha úgy érzem, végtelen. A közelmúltban tanúja voltam, amint egy felelős szerv egy intézmény irányítóitól beszámolót kért. A szituáció hasonlított a bűnráolvasásra is. Mert mi történt? A szóban forgó intézmény vezetői sejtették, hogy egyik beosztottjuk lop. Sejtették, de nem akartak erről meggyőződni. Nem szerettek volna ügyet csinálni. Akkor kitudódik, az intézményről beszél az utca, a város, s féltek attól is, hogy felfújják a történetet, ami árt a jó hírnék. Így aztán szemet hunytak. Nyolc év után valaki megírta ezt a játékot, s feljelentette az intézményt. Ekkor már éjjeli pofonokkal nem lehetett elintézni a mulasztást, Bírósági ügy lett. Ekkor a házitükör összetört.

De mikor kezdődjék a „megelőzés”? Például az egyik szervezetben már négy évvel ezelőtt kellett volna. Ha akkor hoznánk a hibák felszámolásához, akkor nincsenek következmények, nincs leváltás, tragikus emberi sorsfordulók, s nem jut el az üzem a széthullás pillanatáig. Pedig a felügyeleti szerv sok mindent sejtett. Ha akarták volna a változást, akkor ma könnyebb helyzetben lennének. Az ügy után sokáig faggattam a felügyeleti intézmény egyik felelősét. Végül is bizalmasan kibökte: „Elnéztek, mert a mundér becsülete kívánta így.”

A házi készítésű tükörre niroz tintával a mundér ügynövezett becsülete van ráírva. Ennek szellemében gyakran szemet hunynak, elnéznek és következményként cinkosok lesznek. Pedig gyakran a jó szán-

dék sem hiányzik. Azt hiszik, az intézmény érdeke diktálja, hogy semmilyen apróbb hiba ne derüljön ki.

Szép dolog a hűség, a ragaszkodás, a munkahely, a kollégák szeretete. De aki ennek érdekében mindenre vállalkozik, minden szabálytalanságra képes, azt nem lehet megtapsolni. A csoport érdekeinek védelme a túrés határon túl, viszonyaink között egészségtelen. Hiszen a szocializmus épp arra hivatott, hogy az érdekeket rangsorolja, első helyre téve a népgazdaság érdekeit. Régi feladvány ez, ha úgy tetszik, szemiariumi lecke. De sajnos, a túrés határ néha akkor lesz érzékelhető, amikor török a tükör és „ügy” keletkezik.

A végtelenségig lehet dagasztani a témát. Mert a mundér becsülete, a csoport-érdek szívós védelme emberi kapcsolatokat tehet tönkre, ellenségeskedésre adhat okot, egészséges munkahelyi légkört fertőzhet meg. Hogy miképp? Két vállalati igazgatóhelyettes például egy ideje úgy él egymás mellett, mintha nem ugyanaz a tető lenne a fejük felett. Ha lehet, elkerülik a beszélgetést, és csak a nézésük fejezi ki, hogy miket gondolnak egymásról. Az történt, hogy egyikük a felügyeleti szervnél felvette a vállalatnál levő hiányszámokat, Öszintén szót arról, mit csináltak rosszul, s hogyan szeretnék a hibát kijavítani. A másik ezért felháborodott, és azt vetette a szemére: „nem egy csapatban futbalozunk?”

A jó csapatszellemhez valóban hozzá tartozik az összetartás, de az önkritika is. Az eredmények csak a két tulajdonság alaján születnek.

Az élet nemcsak szépet, jót, vagy derűs helyzetet produkál. Sokszor a nemes szándék, vasakarát és szorgalom mellett sem következik be, amit vártunk. De nem csinálhatunk úgy, mint a strucc, hogy földbe dugjuk a fejünket, és a sikertelenségről nem veszünk tudomást. Ha önmagunk előtt is eltagadjuk a hibát, és csak a mentéseket keressük, akkor illúziót kergetünk. Illúzióra pedig nem lehet az életet építeni. Az élet nagyszerűsége éppen abban rejlik, hogy az ember minden helyzettel szembe tud nézni és képes azt megváltoztatni.

Halász Miklós

Készenlétben a jégtörők

A nappali felmelegedést követő éjszakai lehülés következtében lelassult az olvadás, kevesebb utánpótlást kapnak a borsodi folyók. Apadt a Tisza, valamint a Takta szintje, ezért az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság megszüntette a védekezést. Szombaton már csak a Bodrognak az ország-határ és Sárospatak közötti szakaszán tartottak második fokú készenlétben tartja Tisza-egy negyven kilométeres löknél a jégtörő flottillát, hogy azt késedelem nélkül zant tartottak szolgálatot. A bevetesse.

Szövet kőo'aj-szállítások

Az idén 7,4 millió tonna nyersolajat szállít Magyarországnak a Szovjetunió, ami megfelel a két ország áru-szereforgalmi jegyzőkönyvében előírányszintnek. A szovjet partner szállít még 1,3 millió tonna olajterméket is, egyebek között gázolajat, fűtőolajat, benzint. A szovjet fél vállalta, hogy a magyar kérésnek megfelelő ütemezésben oldja meg a szállítást. A kőolajtermékek egy része a második félévben már az új magyar-szovjet termékvetéken jut el a hazai felhasználókhoz.

— A tsz-kongresszuson újra és újra elhangzott, hogy túlságosan drága a bankhitel. Az elérhető haszon gyakran nem fedezi a kamatokat se. Megkérhetném, hogy válaszoljon ezekre az állításokra?

— A kamatlábak emelése mellett annak idején azért döntöttünk, hogy az egysé-

— És végül még azt is ki kell mondanom: igitis társadalmi érdek megkövetelni, hogy legalább az új beruházások legyenek olyan hatékonyak és jövedelmezőek, amelyek ezt a kamatterhet is viselni tudják.

— Mi határozza meg a bank idej magatartását?

— Mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznom, hogy a lehető legaktívabb hitelezési magatartással szeretnénk elősegíteni az élelmiszer-termelés tervszerű és dinamikus fejlődését, különösen pedig a minden piacon jól értékesíthető áruk előállításának gyors bővítését. A hitelrendszer továbbra is a vállalati önállóságra épül, de ezután sem nyújt biztosítékot arra az esetre, ha a szövetkezetek gazdasági munkájának hatékonysága romlik, vagy ha a szövetkezeti bruttó jövedelem (és a tartalékok) felhasználása felhalmozásokra és a szövetkezeti vezetőség által garantált munkadíjakra nem megfelelő megalapozottsággal történik. Abból kiindulva, hogy a népgazdasági terv kulskérdése a hatékonyság fokozása, a pénzforgalom és a hitel rendszerével következetesebben valósítjuk meg a gazdasági folyamatok forinton keresztül történő ellenőrzését. Ez feltételezi a társadalmilag előnyös fejlesztések erőteljes alátámasztását a hitelek útján, a gazdaságtalan, elönytelen irányzatokkal szemben pedig a határozott ellenállást. A gazdaságos és jövedelmező termelés bővítésének elősegítése a bankhálózat legfontosabb feladata.

— Végül: milyen gazdasági magatar-

tást tanácsol 1977-re dr. Páles Gyula, a szövetkezeti vezetőknek?

— Azt tanácsolom, hogy kamatoztassák azokat a tapasztalatokat, amelyeket eddig szereztek. Teremtessenek élénk kapcsolatot bankjukkal és minden gazdasági döntésük előtt — ezt külön hangsúlyozom, hogy a döntés előtt — tárgyalják meg elképzeléseiket, azok megvalósításának lehetőségeit a pénzügyi szakemberekkel. Az állami és társadalmi szerek kívánságait konstruktívan mérlegeljék, és a népgazdasági érdekek egyező irányban haladjanak. Ha azonban a szövetkezeti döntésekbe történő külső beavatkozás számításai és meggyőződésük szerint nem felel meg a tényleges társadalmi érdekeknek, mindig követeljék meg a pénzügyi feltételek előzetes tisztázását. A szövetkezeti döntések pénzügyi következményeiret ugyanis az állam ezután sem vállalhatja a teljes anyagi garanciát. Az ország pénzügyi egyensúlya megköveteli annak az elvnek az érvényesülését, hogy az önálló vállalati gazdasági döntések csak a rendelkezésre álló pénzalapok mértékéig történhetnek.

Legfontosabbnak végül is azt tartom, hogy a szövetkezeti vezetők — körültekintő számítások alapján — kezdeményezzenek az idén is bátran, a negyedik öt-éves terv időszakában megszokott aktivitással. Kutassanak fel minden lehetőséget a minden piacon jól eladható áruk gazdaságos termelésének növelése érdekében. Ezekre a fejlesztésekre kérjenek hiteleket és adjanak a bankhálózatnak minél több ilyen munkát.

Földes Béla